

Ohjauksen kehittämishankkeita ja käytänteitä

ISSN 1796-4717

Jyväskylän yliopisto
Kasvatustieteiden tiedekunta
Opettajankoulutuslaitos

Ohjauksen kehittämishankkeita ja käytänteitä

**YKSILÖLLISET OPINTITET PROJEKTI PIEKSÄMÄEN
LUKION NÄKÖKULMASTA**

Mika Rantala

2005

**Jyväskylän yliopisto
Kasvatustieteiden tiedekunta
Opettajankoulutuslaitos**

TIIVISTELMÄ

Rantala, Mika

Yksilölliset opintiet projekti Pieksämäen lukion näkökulmasta.

Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. Opettajankoulutuslaitos. Ohjauksen Koulutus ja Tutkimus, 2005, 34 s.

Ohjauksen kehittämishankkeita ja käytänteitä

Tässä selvityksessä kerron verkostoyhteistyöstä osana opinto-ohjaajan työkenttää. Aihetta lähestytään lukion opinto-ohjaajan näkökulmasta hänen työskennellessä Yksilölliset opintiet projektissa. Henkilökohtaisen kehittämishankkeen valintaprosessin kautta edetään opinto-ohjaajan ammatilliseen verkostoyhteistyöhön. Varsinaisessa Yksilölliset opintiet projektin kulun selostamisessa kerrotaan miten hanke eteni Pieksämäen lukion osalta.

Yksilölliset opintiet hankkeen tarkoituksena on tuottaa Pieksämäen seudulle lisää monipuolisia koulutuspalveluja. Tavoitteena on opiskelijoiden yksilöllisten opintopolkujen tukeminen ja opiskelun valintamahdollisuuksien lisääminen. Lisätavoitteena on Pieksämäen alueen toisen asteen oppilaitosten yhteistyön kehittäminen. Tutkimuksessa pyritään selvittämään miten Yksilölliset opintiet projektiin osallistuneet opiskelijat ja opettajat kokevat hankkeen yhteistyön ammatillisen oppilaitoksen kanssa.

Tutkimuksen aineistokeruumenetelmäksi valittiin kyselytutkimus. Kyselyyn vastasivat sekä Pieksämäen lukion että Keski-Savon Oppimiskeskuksen projektiin osallistuneet opiskelijat sekä Pieksämäen lukion opettajat. Kyselyyn vastasi yhteensä 21 opiskelijaa ja 17 opettajaa. Lähes kaikki vastanneista opettajista olivat kiinnostuneita toimimaan projektissa yhteistyökurssin opettajana. Projektiin osallistuneista opiskelijoista suurin osa oli tyytyväisiä oppilaitosyhteistyön tuomiin opiskelumahdollisuuksiin. He toivoivat lisää vastaavanlaista yhteistyötä eri koulujen välillä

Projektin tavoitteena ollut opiskelijoiden yksilöllisten opiskeluvalintojen monipuolistaminen on hankkeessa onnistunut hyvin. Opiskelijat saivat mahdollisuuden opiskella sellaisia oppiaineita, joita he eivät muuten olisi pystyneet opiskelemaan.

Avainsanat: verkostoyhteistyö, oppilaitosyhteistyö, lukiokoulutus, ammatillinen koulutus

ABSTRACT

Rantala, Mika

University of Jyväskylä: Guidance and Counselling Education and Research Unit, 2005, 34 pages
Guidance and Counselling Development Projects and Practices

In this report I review net co-operation as a part of guidance counsellors' work. I open the subject by presenting upper secondary school guidance counsellors' views from the period I was working for the Yksilölliset Opintiet Project. Through the foresight of choosing a personal development project I next present the guidance counsellors' net co-operation. This report introduces how Pieksämäki High School participated in the Yksilölliset Opintiet Project and what the outcome was.

The purpose of the Yksilölliset Opintiet Project is to produce more multifunctional services for the schools in Pieksämäki area. The main goal is to produce more opportunities to choose for the students and to help them make more individual choices regarding their future. Furthermore, another aim is to improve the co-operation between Pieksämäki Upper Secondary School and other secondary level schools in Pieksämäki area. This study indicates what views the students and teachers participating in the study have on Yksilölliset Opintiet Project, and the co-operation with vocational upper secondary education and training in Pieksämäki.

The method of collecting material for the study was making inquiries. Inquiries were answered by both the teachers and the students of the Pieksämäki Upper Secondary School, as well as the students of the Pieksämäki Vocational Upper Secondary Education. Twenty-one students and seventeen teachers answered the questionnaires.

Almost every teacher answering was interested in working as a teacher on the co-operation course. Most of the students who participated in the project were satisfied with the studying opportunities that the project offered them. They hoped more this kind of co-operation between secondary level schools.

Keywords: net cooperation, school cooperation, upper secondary education, vocational upper secondary education

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO	5
2	KEHITTÄMISHANKKEENI VALINTAPROSESSI	6
3	OPPILAITOSYHTEISTYÖ OSANA OHJAAJAN TYÖKENTTÄÄ	8
4	TOISEN ASTEEN KOULUTUSJÄRJESTELMÄ	11
	4.1 Ammatillinen koulutus	11
	4.1.1 Ammatillisen perustutkinnon muodostuminen	11
	4.2 Lukiokoulutus	11
5	HANKKEEN KULKU JA TAVOITTEET	14
6	PROJEKTIN KÄYTÄNNÖN TOIMIA	16
	6.1 Alkukysely	16
	6.1.1 Opettajien motivaatio projektiin	16
	6.1.2 Yhteistyömuodot	16
	6.1.3 Yhteisten tilojen jakaminen	17
	6.1.4 Yhteinen koulutus	17
	6.1.5 Projektin avoimet kysymykset	17
	6.2 Yhteiset toiminta-ajat	18
	6.3 Oppilaitosten välimatka	18
7	KESKI-SAVON OPPIMISKESKUKSEN OPISKELIJOITA PIEKSÄMÄEN LUKIOSSA	19
	7.1 Pitkä matematiikka	
	7.2 Lyhyt saksa	19
	7.3 Venäjä	20
	7.4 Liikunta	20
	7.5 Kertauskurssit	20
8	PIEKSÄMÄEN LUKION OPISKELIJOITA KESKI-SAVON OPPIMISKESKUKSESSA	21
	8.1 Laitteistotekniikka	21
	8.1.1 Laitteistotekniikan opiskelijapalaute	21
	8.2 Hygienia	23
	8.2.1 Hygieniapassikurssin opiskelijapalaute	23
	8.3. Suunniteltua	26
	8.4. Toteutus	26
9	YHTEENVETO	28
	LÄHTEET	30
	LIITTEET	31

1 JOHDANTO

Yksilölliset opintiet –projekti on kolmivuotinen yhteistyöhanke, jonka tavoitteena on lisätä Etelä-Savon maakunnan koulutuksen vetovoimaa ja lisätä joustavia koulutusväyliä toiselta asteelta ammattikorkeakouluopintoihin ja parantaa samalla seudun toisen asteen oppilaitosten välistä opintotarjontaa. Projektia hallinnoi Mikkelin ammattikorkeakoulu ja projekti alkoi syksyllä 2003. Projekti rakentuu neljästä seudullisesta pilottihankkeesta, jotka toimivat Mikkelissä, Savonlinnassa ja Pieksämäellä. Yksilölliset opintiet hankkeen rahoittajan toimii Euroopan sosiaalirahasto (ESR).

Pieksämäen lukion, Keski-Savon oppimiskeskuksen ja Mikkelin ammattikorkeakoulun sekä myöhemmin Diakonia-ammattikorkeakoulun yhteistyö on Pieksämäen alueen nuorten kannalta parasta mahdollista koulutuspolitiikkaa oman alueen vetovoiman lisäämiseksi. Nuoret tarvitsevat omaa ammattisuuntausta vahvistavia opiskelukokemuksia. Usein ruoho näyttää vihreämmältä aidan toisella puolella. Tässä projektissa halukkaat opiskelijat pääsevät konkreettisesti näkemään onko asia näin. Erityisesti lukiolaisten mahdollisuus tehdä ns. kurkistuksia eri ammattialoihin on toiminut myös opinto-ohjauksen jatko-opintomahdollisuuksia esittelevänä osana.

Olen itse toiminut projektissa projektiryhmän jäsenenä sekä oman oppilaitoksen koordinaattorina. Koko projektista valmistuu selvitys vuoden 2006 syyskuun aikana. Lisäksi hankkeesta on tehty ainakin kaksi muuta opinnäytetyötä, joista toinen kuvaa oppilaitosten välistä yhteistyötä ammattikorkeakoulun- ja toinen ammatillisen koulutuksen näkökulmasta.

Selvitän tässä työssä Yksilölliset opintiet Pieksämäen pilotin toimintoja Pieksämäen lukion näkökulmasta. Käyn aluksi läpi kehittämishankkeeni valintaprosessia ja sitten selvitän verkostoyhteistyön merkitystä opinto-ohjaajan työlle. Tuon esille Pieksämäen lukion ja Keski-Savon oppimiskeskuksen välille syntyneitä yhteistyömuotoja ja niiden kulkua. Kerron myös opettajien odotuksista alkavasta yhteistyöhankkeesta ja selvitän hankkeeseen käytännön tasolla osallistuneiden opiskelijoiden mielipiteitä yhteistyöstä. Käytännössä yhteistyö oli yhteistyökurssien järjestämistä kahden oppilaitoksen välillä
Yhteenvedossa mietin lukion ja ammatillisen koulutuksen yhteistyön problematiikkaa, toimintakulttuurien eroavaisuuksia sekä opinto-ohjauksen merkitystä oppilaitosyhteistyössä.

2 KEHITTÄMISHANKKEENI VALINTAPROSESSI

Pohdin tulevaa kehittämishankettani pitkään, ennen kuin päädyin ottamaan tämän projektin kehittämishankkeekseni. Kouluni rehtori tarjosi minulle mahdollisuutta aloittaa Yksilölliset opintiet projektin lukion koordinaattorina jo paljon ennen kuin edes tiesin aloittavani ohjauksen opinnot Jyväskylän yliopistossa. Olin siis työskennellyt hankkeessa vajaan vuoden ennen kuin aloitin ohjauksen opinnot. Aluksi pohdin, että opiskelijoiden opintopolkujen lisääminen ja niiden mahdollisuuksien suunnittelu ei ehkä kulkisi lähellä opinto-ohjausta. Kuitenkin noin puolen vuoden opiskelun ja reilun vuoden projektissa työskentelyn jälkeen oivalsin, että oppilaitosten välinen yhteistyö ja erikoisesti toisen asteen koulutuksen välinen yhteistyö on samaa yhteistyötä, mitä nuoret itse toteuttavat omassa elämässään vapaa-aikana ja harrastuksissa. Eivät nuoret tee rajaa koulun ulkopuolisessa elämässä, miksi siis eri koulumuotojen pitäisi pitää yllä rajaa nuorten välillä.

Toisen asteen koulutuksessa on kyse kaikista nuorista, nuorista jotka ajattelevat ja toimivat periaatteessa samalla tavalla, mutta joiden yksilölliset erot tulisi huomioida koulutuksessa. Tällä hetkellä erityisesti lukiokoulutus tuottaa liian kapea-alaisesti ylioppilaskirjoitus aineisiin keskittyviä nuoria. Heillä jää käytännön toiminta ja tekemällä oppiminen aivan liian vähälle. Ylioppilaskirjoitusten liiallinen painottaminen ja kirjoitusaineiden korostaminen lukiossa on opiskelijoiden käytännön elämänalueen unohtamista. Lukio on vaativa oppilaitos, jossa teoreettiset opinnot ovat pääosassa. Kuitenkin moni nuori, jolla on tarvetta päästä tekemään käytännön asioita, jää lukiossa hieman heitteille. Käytännön ja teorian yhdistäminen esimerkiksi Yksilölliset opintiet projektissa on opiskelijalle mahdollisuus harjoittaa ihmisen konkreettista käytännön puolta. Tämä on yksi suurimmista syistä siihen miksi valitsin opintiet projektin kehittämishankkeeni aiheeksi.

Toisen asteen koulutuksen yhteistyö on lain velvoittamaa ja siten se koskettaa kaikkia lukioita ja ammatillisia oppilaitoksia. Minua kiinnosti olla tekemässä jotain, jota kaikkien koulujen pitäisi tehdä, mutta käytännössä, jota kuitenkin moni 2. asteen oppilaitos jättää tekemättä.

Tällä hetkellä Jyväskylän seudulla työskennellessäni olen osallistunut palavereihin, joissa on esitelty uudenlaista toisen asteen yhteistyötä. Tämän Jyväskylän ammattiopiston ja jyvässeudun lukioiden välisen tulevan uudenlaisen yhteistyön ideana on tarjota lukiolaisille mahdollisuus opiskella yksi noin kuuden viikon jakso yhdessä Jyväskylän ammattiopiston aloista. Mukana ovat kaikki ammattiopiston opiskelualat. Yhteistyöllä haetaan lukiolaisille tähänastista laajempia näköaloja ammatilliseen suuntautumiseen. Ammattiopiston jaksot kerryttäisivät lukiolaisen lukio-opintoja. Suunnitelman heikkona puolena näen sen huonon saatavuuden. Kullekin alalle pääsee yhden jakson ajaksi opiskelemaan vain 2-5 opiskelijaa koko Jyvässeudulta. Tätä opiskelijoiden liikkumista kutsuta joustavaksi siirtymiseksi oppilaitoksesta toiseen.

Oma kiinnostukseni ammatillista koulutusta kohtaan oli suuri. Opinto-ohjaajana tarvitsin tietoa myös ammatillisesta koulutuksesta. Tähän asti olin tullut hankkineeksi informaatiota enemmän ammattikorkeakouluista ja yliopistomaailmasta. Sain mahdollisuuden paikata tietojeni vähyyttä yhteistyöprojektin ansiosta.

Pieksämäen seudulla kahden 2.asteen oppilaitoksen yhteistyö ei ennen projektia ollut kovin laajaa. Joitakin yhteisiä toimintatapoja oli toteutettu 1990-luvun puolivälissä, mutta ne olivat lakanneet toimimasta. Olin innokas työskentelemään osana projektia, jolla aidosti saataisiin luotua käytänteitä joista olisi iloa ja hyötyä ei pelkästään opiskelijoille vaan myös muille projektin toimijoille.

Työskentelen nyt uudella paikkakunnalla ja näen opintiet projektin uusin silmin. Se mitä olin tekemässä tuntuu nyt todella tiiviiltä ja läheiseltä yhteistyöltä. Isommassa kaupungissa yhteistyötahoja on ehkä liian monta ja yhteistyö ei ole välttämättä niin tiivistä. Pieksämäen lukion yhteistyö parani erityisesti Keski-Savon oppimiskeskuksen suuntaan. Lisäksi yhteistyökumppanina ollut Mikkelin ammattikorkeakoulu tuli tutuksi projektin aikana ei vain projektin aktiivisille toimijoille vaan myös lukiomme opettajille. Lukiomme naapuri on Diakonia-ammattikorkeakoulun Pieksämäen yksikkö, jonne yhteistyö parani varsinkin projektin loppuvaiheessa merkittävästi .

Oma opetustyöni hankaloitti ajoittain projektin tehtäviin osallistumista. Opettajan arkea hallitsevat oppitunnit ja niitä ei aina voi antaa jonkun muun tehtäväksi. Varsinaisessa yhteistyön suunnittelupalavereissa projektin tuotosten tekeminen oli tärkein tavoite. Palaverit olivat mukavia yhteisiä työrupeamia, jotka etenivät tehokkaasti, mutta joissa ei rennon ja mukavan ilmapiirin aikaansaamistakaan unohdettu

3 OPPILAITOSYHTEISTYÖ OSANA OHJAAJAN TYÖKENTTÄÄ

”Ohjaus- ja neuvontatyössä toimitaan silloin kun henkilö, jolla on säännöllisesti tai tilapäisesti ohjaajan rooli, antaa tai sopii antavansa aikaa, huomiota tai kunnioitusta määrääkaikaisesti asiakkaan roolissa olevalle henkilölle tai henkilöille. Ohjauksen tehtävänä on antaa asiakkaalle tilaisuus tutkia, keksiä ja selkeyttää tapoja elää voimavaraisemmin ja hyvinvoivemmin.”
(Onnismaa-Pasanen-Spangar, 7, 2002).

Oheinen British Association of Councillorsin laatima kuvaus ohjaus- ja neuvontatyöstä sopii hyvin oppilaitosyhteistyötä tekevän ohjaajan toimenkuvaan. Periaatteessa ohjaaja, joka toimii vastaavassa yhteistyöprojekteissa, jossa itse olen toiminut, antaa opiskelijalle, eli ohjattavalleen mahdollisuuden itse tutkia ja keksiä oman elämänsä kannalta tärkeitä asioita. Esimerkiksi lukiolainen, joka saa mahdollisuuden opiskella lukion aikana jotain ihan muuta kun on lukioon tullessaan ajatellut, näkee maailman vähän erilaisena opiskelukokemuksensa jälkeen. Hänelle on ehkä selkeytynyt ajattelu omista mahdollisuuksista tulevaisuuden ammatin suhteen.

Nyky-yhteiskunnassa ammatinvalinnassa on päästävää irti perinteisistä uraa ja työtä koskevista ajattelumalleista (Onnismaa, 17). Oppilaitosyhteistyössä tämä voisi merkitä laajempaa ja aikaisemmasta poiketen radikaalimpaa yhteistyötä koulujen välillä. Esimerkiksi tyttöjen ja poikien kannustaminen ei-perinteisiin uravalintoihin tai ainakin ei-perinteisten opiskelukokemusten hankkimiseen toimii omalta osaltaan sukupuolirajojen murtajana yhteiskunnassa. Yksilölliset opintiet projektissa hygieniapassikurssille osallistuneista Pieksämäen lukion opiskelijoista noin puolet oli poikia.

Olin yksi kehittämishankkeen käytännön toimijoista Pieksämäellä. Muodostin yhteistyöparin Keski-Savon Oppimiskeskuksen opinto-ohjaajan kanssa. Hänen kanssaan yhteistyötä tehtiin yhteisin tapaamisissa, joissa suunniteltiin ja sovittiin yhteisistä toiminta-ajoista, yhteisistä menettelytavoista kurssien arvostelun suhteen sekä sovittiin mitä oli käytännön yhteistyö opiskelijatasolla eli mitä kursseja opiskelijoiden oli mahdollista suorittaa lukiossa ja mitä ammatillisella puolella. Pieksämäen lukion koordinaattorina työskentely avartui mukavasti koko Yksilölliset opintiet hankkeen projektiryhmän kokouksissa käymisellä. Juvalla säännöllisesti kahden kuukauden välein kokoontunut projektiryhmä kävi läpi mitä kussakin pilotissa oli siihen asti tapahtunut. Lisäksi sovittiin yhteisistä määräajoista lähinnä hankkeen laskutuksen ja seurannan osalta. Hankkeen jokaisen jäsenen oli pidettävä kirjaa omista työtunneistaan ja tarkasti kohdennettava työn laatu; oliko kyseessä toimistorutiinien hoito, palaveriin osallistuminen, suunnittelutyötä vai käytännön järjestelyiden hoitamista.

Verkostoyhteistyö oppilaitosten välisenä yhteistyömuotona on tärkeä osa opinto-ohjausta. Peruskoulun ja lukion opettajilla sekä opinto-ohjaajilla saattaa olla vääristynyt käsitys ammatillisesta koulutuksesta. Lisäämällä yhteistyötä oppilaitosten välillä voidaan parantaa tiedon kulkua ja lisätä ymmärrystä koulutusmuotojen välillä. (Lairio & Puukari, 2001). Kun lukioiden opinto-ohjaajilta kysyttiin oppilaanohjauksen ydintehtävistä (Lairio & Puukari 1999), niin vain 2% ohjaajista piti verkostoyhteistyötä opinto-ohjaajan ydintehtävänä. Koulun ulkopuolinen verkostoyhteistyö nähdään ehkä vähemmän tärkeänä, koska opinto-ohjaajien työkenttä on varsin laaja ja muita tehtäviä on yllin kyllin hoidettavana. Toisaalta kouluissa usein rehtori on se henkilö, joka vastaa koulun ulkopuolisesta verkostotyöstä. Mielestäni verkostoyhteistyö on kuitenkin tärkeä osa opinto-ohjaajan työtä. Opinto-ohjaajan on järkevää pitää yhteyttä alueen muihin toimijoihin samalla työkentällä. Mieli ja ajatukset avartuvat tiedon vaihdossa ja samalla ohjaaja kehittää omaa ammattitaitoaan oppimalla uusia asioita muilta

verkoston jäseniltä. Usein ohjaajan huolen ja murheen aiheet ovat oppilaitosmuodosta riippumatta samoja.

”Verkostot ja verkostoyhteistyön muodot ovat syntyneet vastaamaan nyky-yhteiskunnan haasteisiin, joihin yksittäisen organisaation tai henkilön asiantuntemus ei riitä. Yksilön kannalta on olennaista, ettei hän apua tarvitessaan huku yhteiskunnan auttamisjärjestelmän väliin jääviin aukkoihin. Lasten ja nuorten kannalta olisi erityisen tärkeää, että heidän tarvitsemaansa apua ja tukea järjestyy riippumatta siitä, kenen puoleen he kääntyvät.” (Ammatillisen ohjauksen vuosikirja, 57, 2005) Mielestäni ei todellakaan ole tärkeätä, mistä tai keneltä nuori saa apua tai ohjausta, tärkeintä on se, että nuoren tarpeeseen vastataan.

Olen saanut toimia osana laajempaa eteläsavolaista verkostoa jossa erilaisten palaverien ja tapaamisten sekä tutustumisten kautta minulle muodostui hyvä kuva alueen oppilaitoksista. Verkostoyhteistyötä ei koskaan arvosta liikaa. Vielä 1997 melko harva opinto-ohjaaja on maininnut verkostoyhteistyön oleellisena osana työtään (Lairio & Puukari, 2001). Itselleni verkostoyhteistyö on ollut oleellinen osa opinto-ohjaajan työtä jo aivan alusta. Nyt pääsin ikään kuin itsestään kehittämään itselleni yhteistyöverkosta laajemmin, kuin mitä se olisi kehittynyt ilman projektia. Tiedän ammatillisesta koulutuksesta nyt huomattavasti enemmän kuin aikaisemmin. Käytännön tieto on karttunut projektin tehtävissä kuin itsestään. Vaikka lukion opinto-ohjaajana työskennellessä ei useinkaan tule ohjattua opiskelijoita ammatilliseen koulutukseen, on hankkeen myötä kasvanut itselleni luottamus siihen, että ammatillinen koulutus on myös lukiolaisen varteenotettava jatkokoulutusvalinta. Yhteiskunta tarvitsee hyvän yleissivistyksen omaavia ammattiosaajia. Tämä käsitys on itselläni vain vahvistunut projektin aikana.

Lukiolain mukaan koulutuksen järjestäjän tulee olla yhteistyössä alueella toimivan ammatillisen koulutuksen kanssa. Pieksämäellä Pieksämäen lukio on ainut lukio. Ammatillista koulutusta antavat Keski-Savon oppimiskeskus, Bovallius-säätiö, Partaharjun opisto sekä Sisälähetysseuran oppilaitos. Näistä lähempää yhteistyötä tehdään vain Keski-Savon Oppimiskeskuksen kanssa. Lain kirjain yhteistyössä kyllä täyttyy, mutta silti lukiokoulutus pyörii ehkä turhankin paljon vain omissa ympyröissään. Opintiet projektilla yhteistyötä saadaan toivottavasti laajennettua jatkossa sisältämään yhteisiä asioita kaikkien toisen asteen oppilaitosten välillä Pieksämäellä.

Kun oppilaitosten ulkopuolisia ohjauksen verkostoyhteistyötä rakennetaan on Lairio & Puukarin mukaan sovittava selkeistä toimintaperiaatteista- ja malleista sekä sovittava tehtävänjaosta, jossa eri toimijoiden väliset oikeudet ja velvollisuudet on määritelty tarkasti.

Yhteistyössäni Yksilölliset opintiet projektissa toimintaperiaatteista sopiminen sujui hyvin koordinaattoreiden kesken, rehtoriakselilla sopiminen olikin sitten toinen asia. Toisaalta toimintaperiaatteiden määrittelyä ei tehty kovin tarkasti. Sovittin vain mitä kukin henkilö tekee ja milloin. Tehtävänjako sujui hyvin luontevasti, koska varsinainen työ käytännön työ tehtiin omilla oppilaitoksilla.

Lukion ja ammatillisen koulutuksen välillä nähdään helposti ”peikkoja”. Heikot oppilaat ”amikseen” ja hyvät lukioon. Tällainen mustavalkoinen käsitys on vielä nykyään liian monella. Opinto-ohjaaja voisi toimia verkostoyhteistyössä oppilaitosten välisenä eräänlaisena asioiden kirkastajana ja selkeyttäjänä.

Nykypäivän työelämä tarvitsee moniosaajia, joilla on ammatillisen osaamisen lisäksi laaja yleissivistys sekä kyky oppia uutta. Tähän yhteiskunnan haasteeseen päästään vastaamaan osaltaan 2.asteen koulutuksen yhteistyöllä. Erityisesti muuttotappioalueilla, joihin Pieksämäki kuuluu, ei ole varaa ryhtyä kilpailemaan opiskelijoista. Valitettavasti Pieksämäen pilotin aikana tuli esille tällaista

ikävää toimintaa. Koulujen opiskelumahdollisuuksia markkinoitiin välillä väärin perustein ja tehtiin myös katteettomia lupauksia. Pitkässä juoksussa tällainen toiminta on kestäväntöntä eikä siihen pitäisi olla varaa yhdelläkään oppilaitoksella. Väärin perustein markkinoitiin lähinnä kahden tutkinnon opintoja, joiden ylioppilastutkintoon valmentavien opintojen väitettiin olevan lukio-opetusta. Tätähän se ei ole, vaan kyse ammatillisen koulutuksen kahden tutkinnon opiskelijoilla Keski-Savon oppimiskeskuksen osalta on ylioppilastutkintoon valmentavista kursseista. Keski-Savon oppimiskeskuksella ei ole lukio-opetuksen anto-oikeutta toisin kuin Pieksämäen lukiolla. Muun muassa tämä näkemys ero hankaloitti yhteistyötä oppilaitosten johdon tasolla.

Lairio & Puukarin (198, 1999) mukaan verkostoyhteistyössä voidaan erottaa seuraavanlaisia muotoja:

- *Kommunikaatio. Ohjaustahot pyrkivät ymmärtämään toistensa toimenkuvaa.*
- *Yhteistoiminta. Ohjaustahot toimivat yhteisten tavoitteiden suuntaisesti erillisinä asiantuntijajyksikköinä.*
- *Koordinaatio. Ohjaustahot muokkaavat toimintatapojaan toistensa toimintaa täydentäväksi, mutta säilyttävät alkuperäiset professionaaliset rajansa.*
- *”Rikastuttaminen”. Ohjaustahot jakavat ja vaihtavat asiantuntijuuttaan sekä neuvottelevat toiminnastaan uudelleen suhteessa muihin ohjaustahoihin.*
- *Integraatio. Ohjaustahot toteuttavat samaa tehtävää samoin menetelmin – professionaaliset rajat eri ohjaustahojen välillä vähentyvät.*

Verkostoyhteistyö Yksilölliset opintiet projektissa sisälsi edellä mainituista yhteistyömuodoista ainakin paljon kommunikaatiota. Kommunikaation välineinä toimivat puhelinsoitot, sähköpostiviestit, palaverit ja niistä tehdyt muistiot sekä kahdenväliset tapaamiset. Ainakin toisen oppilaitoksen toimenkuvan ymmärtäminen laajeni projektin aikana paljon. Yhteistoiminta sujui hyvin kahden ohjaustahon välillä. Olimme ammattioppilaitoksen koordinaattorin kanssa hämmästyttävän hyvin samoilla linjoilla ohjatessamme opiskelijoita projektin toimintoihin. Koordinaatio omassa verkostoyhteistyöprojektissämme ei aivan täydellisesti toteutunut, mutta koska projekti koski vain osaa opiskelijoistamme ei ainakaan lukiollamme ollut mahdollista kovin paljoa muokata toimintatapoja. Verkostoyhteistyön ”rikastuttaminen” sen sijaan vaikutti onnistuvan mukavasti. Yhteistyöoppilaitoksen kanssa käytiin useita neuvotteluita omasta toiminnasta suhteessa muihin ohjaustahoihin. Eri asia oli sitten se, mihin neuvottelut johtivat. Tärkeää kuitenkin oli että keskusteluja yleensä käytiin. Integraatioon yhteistyössämme ei toki päästy. Varmasti toteutimme samoja tehtäviä samoin menetelmin, mutta kyllä professionaaliset rajat sentään vielä säilyivät.

4 TOISEN ASTEEN KOULUTUSJÄRJESTELMÄ

Perusasteella opiskeleva nuori on suuren päätöksen edessä valitessaan jatkokoulutuspaikkaa perusopetuksen päättävällä luokalla. Päätös hakeutua joko lukioon tai ammatilliseen koulutukseen helpottuu, kun tiedetään, että koulutuksen kuluessa voi vielä vaihtaa koulutusalaan tai valita uuden koulutusalan. Lukiokoulutus on yleissivistävää jatko-opintoihin valmistavaa koulutusta. Ammatillinen koulutus suuntautuu ammatilliseen osaamiseen. (Futurix plus ammattiopas 2005)

4.1 Ammatillinen koulutus

Ammatillisen koulutuksen perustutkintoja on 52 ja niissä on yhteensä 113 koulutusohjelmaa. Ammatillisessa peruskoulutuksessa opiskeli vuonna 2003 noin 60 000 opiskelijaa. Uusia ammatillisia tutkintoja suoritettiin vuonna 2003 noin 36 000. (Perusopetuksen ja toisen asteen koulutuksen nivelvaiheen kehittämistyöryhmän muistio 2005)

Ammatillisen koulutuksen tutkinnot ovat ammatillisia perustutkintoja. Tutkinnot suoritetaan normaalisti kolmessa vuodessa ja niiden laajuus on 120 opintoviikkoa. Ammatillisen tutkinnon suoritettuaan opiskelija saa yleisen jatko-opintokelpoisuuden ammattikorkeakouluopintoihin sekä yliopisto- että tiedekorkeakouluopintoihin. Ammatillinen koulutus sisältää työssäoppimisjaksoja, joiden laajuus yhteensä on 20 opintoviikkoa. Näin opiskelijan oppiminen linkittyy mukavasti työelämään.

4.1.1 Ammatillisen perustutkinnon muodostuminen

90 opintoviikon ammatilliset opinnot sisältävät kunkin ammattialan perusasioita. 20 opintoviikon laajuinen opinnäytetyö ja saman laajuinen työssäoppiminen sisältyvät ammatillisiin opintoihin. Opinnäytetyö voi olla esimerkiksi omasta erikoisosaamisesta tehty selvitys. Työssäoppimisen tavoitteena on oppia osa tutkintoon kuuluvasta ammattitaidosta. Työssäoppimisella luodaan myös työllistymistä edistäviä kontakteja.

Yhteiset opinnot (20 opintoviikkoa) koostuvat osittain pakollisista ja osin valinnaisista opinnoista.

- äidinkieli
- toinen kotimainen kieli
- vieras kieli
- matematiikka, fysiikka, kemia
- yhteiskunta-, yritys- ja työelämä-tieto
- liikunta ja terveystieto
- taide ja kulttuuri
-

Vapaasti valittaviin opintoihin (10 opintoviikkoa) voi opiskelija liittää oman kiinnostuksen mukaisia opintoja. Opiskelun voi suorittaa myös toisessa oppilaitoksessa. Yhteensä ammatillinen perustutkinto käsittää siis 120 opintoviikkoa.

4.2 Lukiokoulutus

Lukiokoulutuksen tehtävänä on jatkaa perusopetuksen kasvatus- ja opetustehtävää. Lukiokoulutus antaa laaja-alaista yleissivistystä. Lukion käytyään opiskelijalla tulee olla riittävät valmiudet lukion oppimäärään perustuviin jatko-opintoihin. Lukiossa saavutetut taidot ja tiedot osoitetaan lukion päättötodistuksella, ylioppilastodistuksella sekä muilla näytöillä esimerkiksi lukiodiplomeilla.

Lukion on annettava opiskelijalle valmiuksia pärjätä yhteiskunnassa sekä opetettava asioiden tarkastelua eri näkökulmista. Opiskelijaa on ohjattava vastuuntuntoiseksi ja velvollisuuksistaan huolehtivaiseksi kansalaiseksi. Tällä ohjeella tarkoitetaan niin työelämää kuin muitakin yhteiskunnan osa-alueita. Lukio-opetuksen tulee kannustaa opiskelijaa kehittymään itsetuntemuksessa sekä ohjattava hänen myönteistä kasvuaan aikuiseksi. Elinikäiseen oppimiseen ohjaaminen ja itsensä jatkuvaan kehittymiseen kannustaminen ovat myös lukiokoulutuksen tehtäviä. (Lukion opetussuunnitelman perusteet, 2003)

Lukio-opetusta annetaan kurssimuotoisena 38 tunnin pituisina kursseina. Lukion oppimäärän suoritettua opiskelijalla tulee olla vähintään 75 suoritettua kurssia. Kurssit jakaantuvat pakollisiin syventäviin ja soveltaviin kursseihin. Pakolliset kurssit on jokaisen opiskelijan pakko opiskella. Syventävät kurssit tarjoavat mahdollisuuden syventää tietämystään pakollisten kurssien oppisisällöistä. Soveltavista kursseista lukiot itse päättävät mitä oppiaineita he tarjoavat ja mitkä ovat kurssien oppisisällöt. Lukion kursseja voi opiskella myös muissa oppilaitoksissa kuin varsinaisessa kotilukiossa. Esimerkiksi ammatillisessa oppilaitoksessa suoritettut kurssit hyväksytään osaksi lukion kokonaiskurssimäärää. Lisäksi yliopistoissa ja korkeakouluissa suoritettut opinnot voi liittää osaksi lukio-opintoja. Lukioiden käyttämä jaksojärjestelmä jakaa kouluvuoden yleensä joko viiteen tai kuuteen opiskelujaksoon. Jaksojen aikana opiskellaan viidestä kuuteen kurssia per jakso. Kurssit päättyvät yleensä koeviikkoon, jonka jälkeen kursseista saa arvosanan. Pakolliset ja syventävät kurssit arvostellaan numeroarvostelulla ja soveltavat kurssit arvostellaan asteikolla hyväksytty/hylätty. Oppiaineen lopullinen arvostelu tehdään opintojen loppuvaiheessa kunkin aineen opiskeltujen pakollisten ja syventävien kurssien perusteella. (Futurix plus ammattiopas 2005)

Lukion tuntijako (Lukion opetussuunnitelman perusteet, 2003)

Oppiaine tai aineryhmä	Pakolliset kurssit	Syventävinä opintoina tarjottavien valtakunnallisten kurssien määrä
Äidinkieli ja kirjallisuus	6	3
Kielet		
• perusopetuksen vuosiluokilta 1–6 alkava kieli (A-kieli)	6	2
• perusopetuksen vuosiluokilta 7–9 alkava kieli (B-kieli)	5	2
• muut kielet	1	6
Matematiikka		
• lyhyt oppimäärä	6	2
• pitkä oppimäärä	10	3
Ympäristö ja luonnontieteet		
• Biologia	2	3
• Maantiede	2	2
• Fysiikka	1	7
• Kemia	1	4
Uskonto tai elämänkatsomustieto	3	2
Filosofia	1	3
Psykologia	1	4

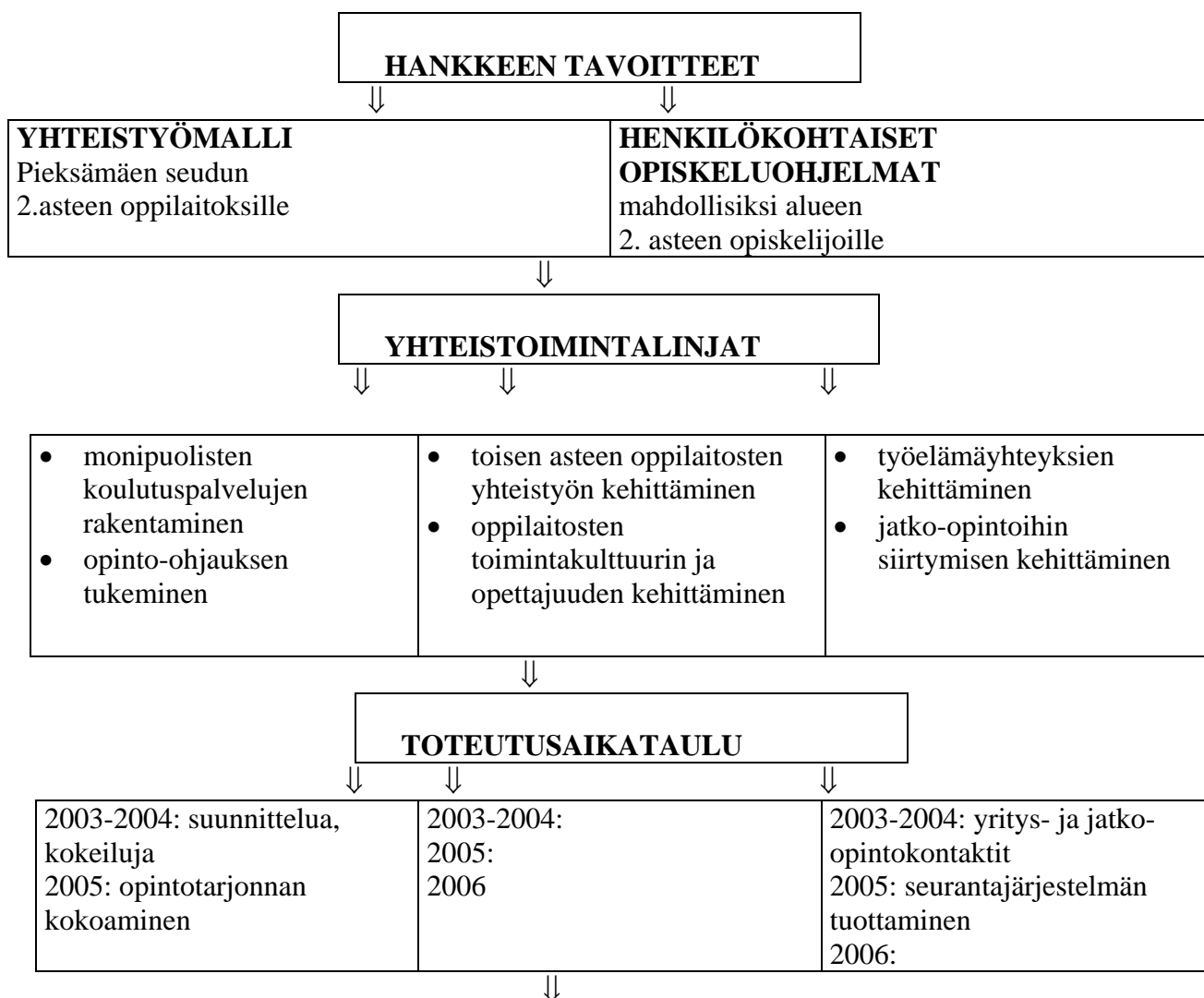
Historia	4	2
Yhteiskuntaoppi	2	2
Taito- ja taideaineet	5	
• Liikunta	2	3
• Musiikki	1-2	3
• Kuvataide	1-2	3
Terveystieto	1	2
Opinto-ohjaus	1	1
Pakolliset kurssit	47-51	
Syventävät kurssit vähintään		10
Soveltavat kurssit		
Kurssit yhteensä vähintään 75		

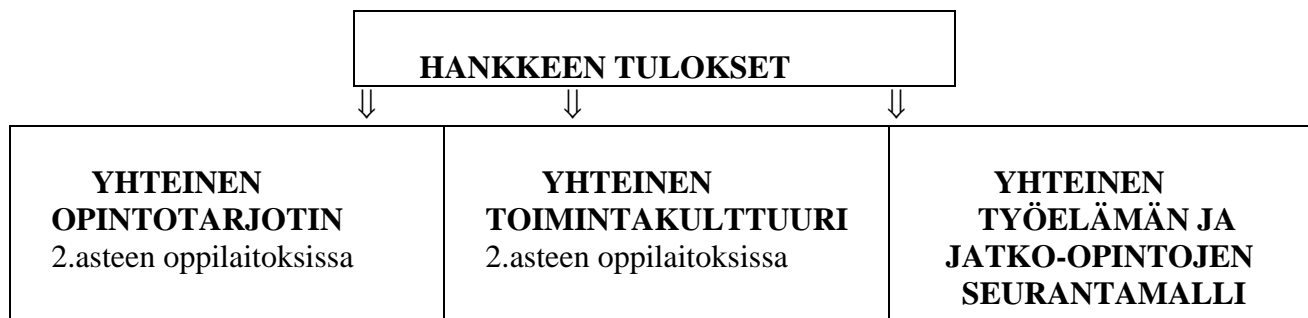
Lukiossa opiskeltavien pakollisten kurssien määrä riippuu opiskelijan valinnoista. Pakollisten kurssien määrään vaikuttavat matematiikan ja kielten valinnat. Jos opiskelija opiskelee matematiikkaa pitkänä ja sen lisäksi yhtä A-kieltä vieraana kielenä on hänen pakollisten kurssien määrä 51. Jos opiskelijalla on lyhyt matematiikka ja yksi vieras kieli pitkänä kielenä on hänen pakollisten kurssien määrä 47.

Vuoden 2004 syksyllä maassamme oli mahdollista saada lukiokoulutusta 473 lukiossa, viidessä kansanopistossa ja yhdessä muussa oppilaitoksessa. Lukiokoulutuksessa oli silloin 120 500 opiskelijaa joista uusia oli 40 500. Ylioppilastutkinnon suoritti vuonna 2004 34600 nuorta. (Perusopetuksen ja toisen asteen koulutuksen nivelvaiheen kehittämistyöryhmän muistio 2005)

5 HANKKEEN KULKU JA TAVOITTEET

Yksilölliset opintiet projektin tavoitteet on eritelty alla olevassa kaaviokuvassa. Hankkeen tuloksena kaavioon on suunniteltu varsin merkittäviä asioita. Kolmen vuoden kestoisessa projektissa yhteisen opintotarjottimen ja toimintakulttuurin luominen vaikuttaa melkein utopistiselta. Ammatillisen ja lukiokoulutuksen tavoitteena on kuitenkin hyvin erilaisia asioita. Ammatillisen koulutuksen päätehtävänä on valmistaa ammattiin kun vastaavasti lukiokoulutuksen päätehtävänä on yleissivistyksen antaminen ja jatko-opintoihin valmistaminen. Nuo tavoitteet ovat hyvin kaukana toisistaan. Jotta tavoitteet saataisiin yhteneväisiksi olisi toiselle asteelle suunniteltava kokonaan uudenlainen koulutus, jossa ammatillinen ja lukiokoulutus olisivat yhtä ja samaa oppilaitosta.

KUVIO 1. Toisen asteen oppilaitosten yhteistyöhanke Pieksämäen seudulla.

Kuviossa mainitaan hankkeen tavoitteena monipuolisten koulutuspalvelujen rakentaminen Pieksämäen seudulle. Toisella asteella Pieksämäellä on melko mukavat vaihtoehdot koulutukselle. Lukiokoulutus sekä laaja ammatillisen koulutuksen tarjonta antaa hyvät mahdollisuudet koulutukseen. Ongelmana on vähäinen hakijamäärä erityisesti ammatilliselle puolelle. Työelämäyhteyksien kehittäminen oli myös tavoitteena. Käytännössä tämän tavoitteen eteen ei ehditty tehdä mitään ainakaan lukiokoulutuksen puolella. Lukion normaali työelämäyhteistyö työharjoitteluiden sekä yrityksistä tehtyjen raporttien muodossa toimi kuitenkin hanketta tukevan toimena.

6 PROJEKTIN KÄYTÄNNÖN TOIMIA

Yksilölliset opintiet projekti lähti käyntiin käytännön tasolla tiedotustilaisuuksilla sekä Keski-Savon oppimiskeskuksessa että Pieksämäen lukiossa. Tiedotustilaisuuksien tarkoituksena oli herättää kummankin oppilaitosten opettajien mielenkiinto pilottia ja yhteistyötä kohtaan sekä kartoittaa kyselyllä, millaisia ajatuksia opettajilla on erilaisista yhteistyömuodoista.

Seuraavassa on lueteltu käytännön toimia, joita Pieksämäen pilotissa tehtiin lukion toimesta.

- yhteistyökurssit
- palaverit
- tutustumiset
- haastattelut
  - opettajien kyselyt
  - opiskelijoiden haastattelut
- muiden toimijoiden kommentit
- palaute

6.1 Alkukyselyt

Pilotin alkuvaiheessa Pieksämäen lukion opettajille järjestettiin tiedotustilaisuus, jossa kerrottiin hankkeen taustaa sekä selvitettiin opettajien motivoituneisuutta ja käytännön ehdotuksia kyseiselle yhteistyölle. Vastaavanlainen kysely toteutettiin myös Keski-Savon oppimiskeskuksessa. Seuraavassa lukion opettajien kyselyn tuloksia.

6.1.1 Opettajien motivaatio projektiin

Kaikkiaan kyselyyn vastasi 31 opettajasta vain 17. 14 opettajaa olisi valmis osallistumaan pilottiin opettamalla kurssin tai osan siitä yhteistyöoppilaitoksessa. Kolme opettajaa ei ollut kiinnostunut opettamisesta osana hanketta. Syiksi mainittiin lähinnä kiinnostuksen puute sekä omat henkilökohtaiset syyt esimerkiksi osa-aikaeläke.

Kun opettajilta kysyttiin halukkuutta ottaa ammatillisen koulutuksen opiskelijoita omille lukion kursseille olivat vastaukset samansuuntaisia. Kolme opettajaa ei halunnut yhteistyöoppilaitoksen opiskelijoita kurssilleen kun vastaavasti loput vastanneista olivat valmiita ottamaan ns. ylimääräisiä opiskelijoita kursseilleen.

6.1.2 Yhteistyömuodot

Pieksämäen lukion opettajien mielestä Yksilölliset opintiet –projektin yhteistyö toimisi parhaiten seuraavissa opiskeltavissa aineissa: Suluissa on esitetty käytännön esimerkkejä kurssien toteuttamisesta

- liikunta (vanhat tanssit, uudet lajit kurssi)
- kuvataide (kaikki kurssit)
- tietotekniikka (ohjelmointi)
- yrittäjyyskasvatus (opettajien ammatillinen yhteistyö)
- filosofia (kaikki kurssit)
- vieraiden kielten alkeiskurssit/kertauskurssit (venäjän kurssi)
- äidinkieli (kirjallisuuspiiri, elokuvapiiri, puheviestintä)
- soveltavat kurssit eri oppiaineissa (fysiikan työkurssi)

- psykologia (elämänhallintataito)
- talousmatematiikka
- suomi toisena kielenä (maahanmuuttajaopiskelijat)
- fysiikka (tekninen piirustus)

6.1.3 Yhteisten tilojen jakaminen

Projektin tavoitteena on myös opiskelutilojen jakaminen yhteistyöoppilaitosten välillä. Lukion opettajat ehdottivat seuraavia tilojamme parhaiten yhteistyöhön soveltuviksi.

- liikuntatilat
- ruokala
- tietokoneluokka
- perusluokat

Lukion ja ammatillisen oppilaitoksen tilat ovat hyvin erilaisia. Lukion tilat on suunniteltu lähinnä teoriaopiskeluun melko suurissa ryhmissä kun toisaalta ammatillisen oppilaitoksen tilat ja laiteresurssit ovat huomattavasti monipuolisemmat kuin lukiassa. Ehkä juuri tämän takia lukion tiloja ei nähty kovin hyvinä monipuoliseen yhteistyöhön jaettavaksi.

6.1.4 Yhteinen koulutus

Jotta oppilaitosyhteistyö olisi hedelmällistä tulisi kunkin oppilaitoksen opettajilla olla mahdollisuus tavata toisiaan ja saada yhteistä koulutusta aiheesta. Lukion opettajista kyselyyn vastanneista vain 12 olisi valmis osallistumaan yhteiseen koulutukseen Keski-Savon oppimiskeskuksen opettajien kanssa. Haluttomuutta koulutukseen osallistumattomuudelle perusteltiin henkilökohtaisten syiden lisäksi moniin muihin koulutuksiin osallistumisilla. Myös ajan puute oli tärkeä syy olla osallistumatta koulutukseen.

Kun kyselyn lopuksi lisäksi kysyttiin vielä halukkuutta osallistua projektiin, niin kyselyn alun neljästätoista opettajasta oli yksi opettaja vähentynyt. Projektista innostuneita opettajia oli näin ollen yhteensä vain 13.

6.1.5 Projektin avoimet kysymykset

Pieksämäen lukion opettajilta pyydettiin vielä kommentteja alkavasta yhteistyöprojektista. Esille nousi seuraavia avoimia kysymyksiä.

- arvostelu
- erilaiset käytänteet
- varottava pilipali-imagoa
- lukio nähtävä mahdollisuutena
- riittääkö aika ja mahtuuko kursseille?
- verkko-opiskelu olisi hyvä
- vierailu yhteistyöoppilaitoksella olisi hyvä
- on irrottauduttava totutuista toimintamalleista
- vaatii toisen työn kunnioittamista
- valitaanko helppoja kursseja hankalempien tilalta?

Lukion ja ammatillisen oppilaitoksen yhteistyössä riittää haasteita tämän lukion opettajille suunnatun kyselyn perusteella. Oppilaitosten oman toimintakulttuurin mallin yhdistely vieraaseen toimintakulttuuriin ei edes kiinnosta kaikkia. Yksilölliset opintiet hankkeen ideana on kuitenkin lähtöä pienestä liikkeelle ja saada aikaiseksi joitakin toimintoja jotka toimisivat nimensä mukaisesti yksilöllisesti. Mistään isoja opiskelijamääriä koskettavasta toiminnasta ei ole kysymys. Lukion opettajien vastaukset antoivat oivia ideoita ja konkreettisia mielipiteitä pohdittaviksi hankkeen toimijoille.

Oppilaitosyhteistyö on opettajien tasolla ollut melko nihkeää Yksilölliset opintiet projektissa. Opettajien näkökulmien laajentaminen vaatii varmasti muutakin kuin palavereja ja tiedotustilaisuuksia. Ennen kaikkea se vaatii aikaa, koska asenteet ja arvot muuttuvat hitaasti. Ohjauksellisen näkemyksen juurruttaminen opettajien ajatusmaailmaan lisäisi varmasti ymmärrystä eri koulutusmuotojen välillä.

6.2 Yhteiset toiminta-ajat

Ammatillisen oppilaitokset työskentelymuodot ovat hiukan erilaiset kuin lukiokoulutuksen työmuodot. Lukion työskennellessä tarkasti strukturoidussa työjärjestyksessä ja ammatillisen oppilaitoksen teoriaopintojen ja työssäoppimisjaksojen vaihdellessa ei yhteisten toiminta-aikojen räätälöiminen ole helppoa. Toiminta-aikoja säätelee myös oppilaitosten päivän työn eri alkamisajat. Yhteisiksi toiminta-ajoiksi projektissamme saimme kuitenkin sovittua toteutettavien kurssien ajaksi seuraavat yhteistoiminta-ajat.

Maanantaisin klo 9.20-10.50

Torstaisin klo 9.20-10.50

Perjantaisin 14.05-14.50

Yksi kurssi sisältää opetusta viisi tuntia viikossa noin seitsemän viikon ajan.

6.3 Oppilaitosten välimatka

Pieksämäen lukion ja Keski-Savon oppimiskeskuksen välimatka on noin kolme ja puoli kilometriä. Sinänsä välimatka ei ole pitkä. Tiukan aikataulun ja koulujen erilaisen päivärytmin takia oppilaitosten välille järjestettiin yhteiskuljetus. Lisäksi monella opiskelijalla ei ole/ollut kulkuneuvoa kyseiseen lyhyeen matkaan. Opiskelijoiden ehtiminen toisen oppilaitoksen tunneille ajoissa on olennainen tekijä, jotta yhteistyö opiskelija-opettaja tasolla onnistuisi. Kyytijärjestelyjen toimivuus oli myös tärkeä tekijä opiskelijan miettiessä osallistumista projektin opintotarjontaan.

7 KESKI-SAVON OPPIMISKESKUKSEN OPISKELIJOITA PIEKSÄMÄEN LUKIOSSA

Projektin alussa kaikille vierailevan oppilaitoksen opiskelijoille suunniteltiin kysely, jossa selvitettiin opiskelun motivaatiota ja taustaa. Tämä kysely oli tarkoitus teettää etukäteen kaikilla projektin opiskelijoilla. Kyselyn tekivät vain kuitenkin pitkän matematiikan sekä lyhyen saksan opiskelijat. Seuraavassa tarkastellaan tuota kyselyä vastanneiden osalta. Muissa opiskeltavissa aineissa kerrotaan lähinnä miten ko. aineen opiskelu toteutettiin.

7.1 Pitkä matematiikka

Keski-Savon oppimiskeskus ei tarjoa pitkän matematiikan opiskelumahdollisuutta kaksoistutkinnoissa ylioppilastutkintoon tähtääville. Pieksämäen lukiossa tarjottiin mahdollisuus tämän projektin puitteissa opiskella pitkää matematiikkaa. Kolme opiskelijaa oli kiinnostunut suorittamaan pitkän matematiikan kursseja lukiossa aikomuksena kirjoittaa pitkä matematiikka ylioppilastutkinnoissa. Seuraavassa on selvitelty heidän motiiviaan ja ajatuksiaan lukion pitkän matematiikan opiskelusta yhteistyöoppilaitoksessa.

Kun opiskelijoilta kysyttiin miksi he haluavat suorittaa pitkän matematiikan opintoja lukiossa vastasivat he seuraavasti:

”Haluan saada monipuolisemman matematiikan tietämyksen.”

”Opettajat ovat lukiossa ammattitaitoisempia.” Näin vastasi kaksi opiskelijaa

”Tutustuu uusiin ihmisiin.”

”Omana tavoitteena on suorittaa lukion pitkä matematiikka ja kirjoittaa se ylioppilaskirjoituksissa”

”Omalla koululla ei mahdollisuutta pitkän matematiikan opiskeluun”

Opiskelijoiden matematiikan hyödyntäminen jatko-opinnoissa liittyi kaikilla jatko-opintoihin. He aikovat hyödyntää saamaansa opetusta tulevaisuudessa korkeakouluopinnoissa.

Jatko-opintosuunnitelmat olivat ammattikorkeakoulun liiketalous, tekstiili ja vaatetus tai tekniikka. Yksi opiskelijoista suunnitteli myös yliopisto-opintoja.

Tuleva opintojakso herätti opiskelijoissa myös avoimia kysymyksiä. Miten onnistun ja osaan tai menevätkö tunnit päällekkäin ammatillisten opintojen kanssa?

Keski-Savon oppimiskeskuksen opiskelijoilta kysyttiin toiveita tulevalle opintojaksolle. He toivoivat kannustavia opettajia sekä mahdollisuutta saada tukiopetusta. Lisäksi he toivoivat kykenevänsä pysymään opetuksessa mukana. Omat arvosanatavoitteet arvosteluasteikolla 4-10 sijoittuivat heillä seitsemän ja yhdeksän väliin. Lähtötasonsa he arvioivat olevan keskinkertaisen tai melko hyvän. Tulevalle kurssille he eivät vielä olleet hankkineet kirjaa.

Ammatillisen oppilaitoksen opiskelijat näyttävät olevan hyvin motivoituneita pitkän matematiikan opintoihin. He ovat selvästi jopa keskiverto lukiolaista motivoituneempia ja analyttisempia opiskelemaan pitkää matematiikkaa.

Tässä projektissa pitkää matematiikkaa opiskelee pieni, mutta erittäin motivoitunut kolmen opiskelijan ryhmä. Projekti antaa heille mahdollisuuden tavoitteidensa mukaisesti käyttää yksilöllistä opintietä ja jo olemassa olevaa opiskelumahdollisuutta omien toiveidensa ja tavoitteidensa mukaisesti.

7.2 Lyhyt saksa

Kieliopinnot ovat yksi lukion tarjoamista mahdollisuuksista ammatillisen oppilaitoksen opiskelijoille. Lyhyen saksan opiskelijoita projektiin ilmoitautui vain yksi, mutta sitäkin motivoituneempi opiskelija. Opiskelijalla oli taustalla jo kolmen vuoden opinnot saksan kielessä ulkomailla, joten hänen lähtökohtansa lukiotason opiskeluun olivat mainiot. Hänelle saksan

opiskelu oli luonnollista ja melko helppoa, sillä hän aloitti lyhyen saksan opinnot ryhmässä, jossa muut opiskelijat vasta aloittelivat saksan opintoja.

7.3 Venäjä

Venäjää opiskelivat lukiolla ammatillisen oppilaitoksen matkailualan opiskelijat. Heillä ei ollut mahdollisuutta saada venäjän opintoja kurssivalintoihinsa omalla oppilaitoksella. Näin oppilaitosyhteistyö ja projektimme mahdollisti opiskelijoiden oman ammatillisen osaamisen syventämisen lukio-opintojen avulla. Venäjän opiskelijoita oli seitsemän. He opiskelivat samassa aikataulussa kuin aikaisemmin on esitetty. Venäjä on lukion kurssitarjottimessa mukana ja samalla kurssilla oli myös lukion opiskelijoita mukana

7.4 Liikunta

Liikunta on oppiaineena luonteva yhteistyön muoto oppilaitosten välillä. Liikunta on Yksilölliset opintiet projektissa ollut eräänlaisena lisämausteena. Erityisesti vanhojen tanssien ”tanssiparimuodostusongelmien” vähentämiseksi ovat ammatillisen oppilaitoksen opiskelijat voineet osallistua lukion vanhoihin tansseihin edellytyksellä, että parin toinen osapuoli on ollut lukion opiskelija. Tämä yhteistyö on toiminut erittäin hyvin. Opiskelijat ovat olleet motivoituneita ja saaneet tuntea eräänlaista lukion ”erityishenkeä” vanhojen tanssien kautta.

7.5 Kertauskurssit

Yhteistyöoppilaitoksen ruotsin ja lyhyen matematiikan opiskelijat osallistuivat lukion ruotsin ja lyhyen matematiikan kertauskurseille. Kurssilla he valmistautuivat tuleviin ylioppilaskirjoituksiin kertaamalla koko lukion oppimäärän kirjoitettavassa aineessaan. Yksilölliset opintiet-projekti antoi heille mahdollisuuden kouluaikana saada viimeisintä tietoa ruotsin kirjoitusten vaatimustasosta sekä kirjoitusten käytännön järjestelyistä kirjoitusaineensa osalta. Ruotsin kertauskurssille osallistui neljä opiskelijaa. Lyhyen matematiikan kertauskurssille osallistui kolme opiskelijaa.

8 PIEKSÄMÄEN LUKION OPISKELIJOITA KESKI-SAVON OPPIMISKESKUKSESSA

Lukion opiskelija ei normaalisti ole Pieksämäellä voinut osallistua ammatillisen oppilaitoksen opetukseen. Projektimme tavoite, opiskelijoiden liikkuvuus oppilaitosten välillä, edellytti myös lukiolaisten opiskelua Keski-Savon oppimiskeskuksessa. Lukiolaisilla on teoriapainotteisen lukio-opiskelun lisäksi suuri kiinnostus myös käytännön opintoihin. Ammatillisia opintoja lukiolaisille suunniteltaessa huomioitiin opiskelijoiden luonnollinen kiinnostuvuus käytännön asioista. Suunnittelussa huomioitiin konkreettinen käytännön hyöty opiskelijan omaan elämään sekä myöhemmin jatko-opintoihin. Näin päädyttiin tarjoamaan lukiolaisille opiskelumahdollisuutta laitteistotekniikassa sekä elintarvike-alalla. Molemmista opiskelumahdollisuuksista järjestettiin opiskelijoille ennakoon tiedotustilaisuus, jossa kerrottiin kurssin käytännön järjestelyistä. Tiedotettavia asioita olivat: arvostelu, kyytiasiat, kurssin sisältö ja opetusmuodot, opettajan nimi, opetuspaikka ja mahdolliset maksut. Kaikki yhteistyöoppilaitoksessa opiskellut kurssit lukiolainen voi liittää soveltavina opintoina lukion kurssimäärään. Kurseista on opiskelijoilta kerätty palaute, jota seuraavaksi käsitellään.

8.1 Laitteistotekniikka

Ammatilliset opinnot laitteistotekniikan osalta käsittivät yhden kurssin, jossa tietokoneen toimintaperiaatetta käsiteltiin sekä käytännössä että teoriassa. Käytännön töihin antoivat yhteistyöoppilaitoksen laiteresurssit hyvän mahdollisuuden asiantuntevan opettajan johdolla. Kurssilla käytetty oppimismateriaali mahdollisti myös etätyöskentelyn verkossa. Laitteistotekniikan kurssi räätälöitiin pelkästään lukio-opiskelijoita varten. Yhteistyöoppilaitoksen opiskelijoilla ei ollut mahdollisuutta valita tätä kurssi, vaikka se kuului oppilaitoksen opetusohjelmaan.

8.1.1 Laitteistotekniikan opiskelijapalaute

Seuraavassa yhteenvedossa on koottu neljäntoista lukion opiskelijan vastaukset, kun he olivat käyneet Yksilölliset opintiet projektin yhteistyökurssin Keski-Savon Oppimiskeskuksessa. Yhteenvedossa on ensin esitelty kysymys ja sen jälkeen koottu opiskelijoiden vastaukset. Jos samaa asiaa on vastattu useamman kerran on vastauksen perässä vastausten lukumäärää osoittava numero.

Miksi halusit suorittaa laitteistotekniikan kurssin Kesolla?

- Kiinnostus tietotekniikkaan (6 vastausta)
- Ei ollut ihan tavallinen kurssi
- Palkissa ei muuta valittavaa ollut
- Saa kurssin
- Erilainen opetus (2)
- Lupaavalta kuulostava kurssi
- Hyvissä puitteissa suoritettava kurssi
- Lukiossa ei vastaavaa kurssia ollut tarjolla
- Uusi ja mielenkiintoinen kurssi

Opiskelijoiden motiivi suorittaa laitteistotekniikan kurssi on hyvin vaihteleva. Palautteesta nousee vahvasti opiskelijoiden oma mielenkiinto tietotekniikkaan yleensä. Myös vaihtelevuutta lukion teoriopintoihin kaivattiin.

Miten aiot hyödyntää kurssilla saamiasi tietoja lukio-opinnoissa tai jatko-opinnoissa?

- Pieniä juttuja sieltä täältä
- En tiedä
- Teknisen alan jatko-opinnoissa varmasti hyötyä
- Jatko-opinnoissa on varmasti hyötyä
- Jatko-opinnoissa on kai hyötyä
- ATK-juttuja pitää osasta
- Jatko-opinnoissa tarvitaan tietokoneen kokoamis- ja huoltotaitoja
- Lukio-opinnoissa tuskin ollenkaan
- Jatko-opinnoissa jotenkin
- Harrastustoiminnassa
- Ei opiskeluhuötyä, mutta runsaasti käytännön hyötyä
- En mitenkään

Monen opiskelijan mielessä oli kurssilla saadun tiedon/taidon hyödyntäminen tulevissa jatko-opinnoissa. Tämä seikka kertoo siitä, että projektin tavoite ja opiskelijoiden mielipiteet ovat tältä osin yhteneviä.

Mikä oli parasta kurssilla?

- Leppoisa meininki (3)
- Sai tehdä itse konkreettista, eikä ollut pelkkää teoriaa
- Mukava opettaja
- Omatoiminen koneen näpeltäminen
- Ei turhan tiukka aikataulu
- Kurssilaiset auttoivat toisiaan
- Hyvä opetus (4)
- Sai rauhassa purkaa ja koota tietokoneen tarvitsematta pelätä että kone hajoo (2)
- Kun pääsi purkamaan ja kokoamaan konetta

Käytännön toiminta näyttää olevan tämän yhteistyökurssin parasta antia. Kurssin opettajan ilmeinen rento, mutta asiantunteva ote opetukseen on ollut myös tärkeä seikka kurssin onnistumiselle.

Mikä oli huonointa kurssilla?

- Kyytien takia seuraavilta tunneilta myöhästyminen
- Liian vähän koneita
- Paljon tuttua asiaa (2)
- Etätehtävät
- Heikosti toimivat kyytiasiat
- Piti lähteä toiselle koululle
- Pitkä matka toiselle koululle
- Paikoin vanhentunut konekanta
- Tehtävien teko koulun verkkoon

Paikkakunnan kahden oppilaitoksen välimatka (3,5 km) koettiin kyydityksistä huolimatta rasitteeksi opiskelulle. Tällä kurssilla opiskelijoiden kyyditsijänä toimi ammatillisen oppilaitoksen oma

pienoisbussi. Tiukassa aikataulussa eivät kaikki opiskelijat aina joko mahtuneet kyytiin, tai sitten he myöhästyivät kyydistä ja siten myös seuraavilta omilta kursseiltaan lukiossa.

Miten käytännön järjestelyt mielestäsi sujuivat lukion ja Keson välillä?

Kyydit:

- Hyvin (3)
- Kohtuullisesti (3)
- Huonosti (4)

Muut:

- Hyvin (2)

Kaikkiaan käytännön järjestelyt saivat enemmän positiivista kuin negatiivista palautetta. Kahden erilaisessa toimintakulttuurissa toimivan oppilaitoksen käytännön työajat ja tavat eivät aina ole ongelmattomia. Se mikä näyttää paperilla toimivan ei sitten käytännössä toimi.

Pitäisikö vastaavia yhteistyökursseja olla tarjolla enemmän ja jos pitäisi, niin millaisia kursseja? Ehdota kursseja!

- Kyllä, atk ja ei-lukuaineet
- Käytännön kursseja
- Kyllä, kaupallisia ja ATK juttuja
- Elektroniikkaa
- ATK-ajokortti, hygieniapassi ja muut elämässä tärkeät passit
- Tekniikkakursseja lisää
- Käytännön kursseja lisää esim. puuteknologian kursseja
- KYLLÄ
- Ehdottomasti lisää vastaavia kursseja

Saamani palautteen perusteella voidaan todeta, että lukiolaiset haluavat lisää yhteistyötä eri oppilaitosten kanssa. Käytännön ammatillinen osaaminen kiinnostaa ainakin tähän palautteeseen vastanneita nuoria miehiä. Tietokoneet ja niihin liittyvät asiat ovat yhteisiä kaikille. Erityisesti lukioikäiset pojat ovat kiinnostuneet toimimaan tietokoneiden parissa. Lukiossamme ei tällaista käytännön perehtymistä tietokoneen eri osien asentamiseen ja kokoamiseen liittyvää kurssia ole. Laitteistotekniikan kurssi oli opiskelijoiden mielestä positiivinen kokemus pienistä puutteista huolimatta.

8.2 Hygienia

Elintarvikealan opiskelu koettiin ennakkoon erittäin kiinnostavaksi. Kurssille ilmoittautui etukäteen 39 lukion opiskelijaa, joista 34 suoritti kurssin ja sai siitä todistukseksi hygieniaosaamistodistuksen ns. hygieniapassin. Hygieniapassikurssi toteutettiin Keski-Savon oppimiskeskuksen normaalina kurssina. Kurssin suuren opiskelijamäärän (yhteensä 47 opiskelijaa) vuoksi opetus oli lähinnä luento-opetusta. Moni lukiolainen halusi suorittaa kurssin, koska katsoi saavansa siitä lisähyötyä hakiessaan kesätöihin palvelu- ja elintarvikealalle

8.2.1 Hygieniapassikurssin opiskelijapalaute

Seuraavassa yhteenvedossa on koottu kolmentoista lukion opiskelijan vastaukset, kun he olivat käyneet Yksilölliset opintiet projektin yhteistyökurssin Keski-Savon Oppimiskeskuksessa. Valitettavasti suurin osa opiskelijoista ei palauttanut palautelomaketta. Olisi ollut mielenkiintoista saada kurssipalaute koko opiskelijamäärältä, jolloin palautteen anti olisi ollut laajempi. Yhteenvedossa on ensin esitelty kysymys ja sen jälkeen koottu opiskelijoiden vastaukset. Jos samaa asiaa on vastattu useamman kerran on vastauksen perässä vastausten lukumäärää osoittava numero

Miksi halusit suorittaa hygieniapassikurssin Kesolla?

- Auttaa työn saannissa ja kesätyössä (8)
- Edullinen (2)
- Apua tulevaisuudessa elämässä (5)
- Mielenkiintoinen ja kiinnostava (2)
- Mahdollisuus suorittaa kurssi lukio-opintojen yhteydessä

Työpaikan saanti nuorelle on tärkeä asia. Kun lukio-opintoihin voi liittää kurssin, joka konkreettisesti auttaa nuorta saamaan esimerkiksi kesätyöpaikan, on motivaatio opiskeluunkin varmasti korkealla. Hygieniosaamistodistuksen suorittaminen olisi maksanut projektin ulkopuolella huomattavasti enemmän, joten kurssin edullisuus vaikutti varmasti halukkuuteen suorittaa kurssi. Muutama opiskelija olisi suorittanut kurssin joka tapauksessa muuna aikana, joten erityisesti heitä projektin suoma mahdollisuus palveli hyvin.

Miten aiot hyödyntää kurssilla saamiasi tietoja lukio-opinnoissa tai jatko-opinnoissa?

- Biologiassa hyötyä (4)
- Terveystiedossa hyötyä (5)
- Hyötyä kotiin ja työhön
- Ei erityishyötyä (2)
- Yleissivistys
- YO-kirjoitukset

Lukiolaiset näkivät elintarvike-alan opinnot hyvin yhdistettävissä lukio-opiskeluun. Jopa ylioppilaskirjoituksiin nähtiin olevan yhteyksiä. Jatkossa ylioppilaskirjoitusten ainereaalin yli oppiainerajojen menevissä kysymyksissä saattaa hyvinkin tarvita tietoa tällä kurssilla opiskelluissa asioissa. Yllättävää oli se, ettei kukaan palautteen antajista ajatellut opiskelevansa tulevaisuudessa elintarvike-alalla.

Miten aioit hyödyntää kurssilla saatuja tietoja elämässäsi?

- Yleistietoa (3)
- Kesätöihin pyrkiessäni (2)
- Opin huolellisuutta
- Arkielämässä päivittäin (4)
- Ruuanlaitossa (2)
- Kesätöissä koko ajan
- Osaan käyttää elintarvikkeita oikein
- Huolehdin paremmin hygieniasta (2)

Arkielämän hygieniatietämys on opiskelijoilla kasvanut. Tätä tietoa tarvitaan niin kotona kuin työpaikoillakin entistä enemmän. Erään opiskelijan mielestä jokaisen kansalaisen tulisi käydä tällainen hygieniakurssi.

Mikä oli parasta kurssilla?

- Videot (3)
- Toi vaihtelua opiskeluun (3)
- Opetus oli monipuolista
- Ruokahygienia
- Mielenkiintoiset aiheet (3)
- Hyvät tehtävät
- Mielenkiintoiset luennot ja testit
- Sai kurssin lukio-opintoihin
- Monistepaketti joka saatiin
- Edullisuus

Mikä oli huonointa kurssilla?

- Välillä tylsät luennot (6)
- Liian vähän aikaa
- Käytännön puute
- Eipä oikein mikään
- Mentiin aika vauhdilla eteenpäin
- Videot oli aika tylsiä

Kurssin saama negatiivinen palaute liittyi opiskeluun yleensä. Kaikki opiskelijat eivät vielä jaksakaan keskittyä luentomaiseen opettamiseen. Toisaalta opiskelijat saivat hyvän esimerkin siitä, minkälaista opetus voi olla ammattikorkeakoulussa tai yliopistossa isoissa ryhmissä

Miten käytännön järjestelyt mielestäsi sujuivat lukion ja Keson välillä?

- Todella hyvin (2)
- Kuljetukset toimivat hyvin (10)
- Melko hyvin

Käytännön järjestelyissä tehtiin yhteistyötä paikallisen liikennöitsijän kanssa. Oppilaitosten väliset kyydit järjestettiin linja-autolla, jonka aikataulut esitettiin opiskelijoille. Tällä kertaa kyyditykset toimivat moitteettomasti. Jotta jatkossa yhteistyökurssit toimitaisivat, on kyytiasiat järjestettävä vastaavalla tavalla.

Pitäisikö vastaavia yhteistyökursseja olla tarjolla enemmän ja jos pitäisi, niin millaisia kursseja? Ehdota kursseja!

- Kyllä (7)
- Tuovat mukavaa vaihtelua
- Metsästyskurssi
- Metalliala
- Sähköala

- Parturi/kosmetologi
- Kotitalous
- Kurssija joista on hyötyä tulevaisuudessa (3)
- Kaupallinen ala
- Liikuntakursseja
- Kädentaidot

Kurssille osallistuneet toivoivat jatkossa laajasti eri alojen erikoiskursseja. Kunkin alan kurssit toisivat varmasti monipuolisuutta pieksämäkeläisen lukion arkeen. Toisaalta lukio-opinnot ovat jo nyt laajat ja yleissivistävät. Yksilölliset opintiet projekti antaa jatkossakin tilaisuuden hankkia osaamista ammatilliselta puolelta, mutta mitään laajamittaista ammatillista opiskelumahdollisuutta ei ole mahdollista tarjota opiskelijoille. Selvästi halukkuutta on tehdä yhteistyötä toisen oppilaitoksen kanssa. Sitä pitänee lisätä.

8.3 Suunniteltua

Lukuvuodelle 2005-2006 on Yksilölliset opintiet projektissa suunniteltu toteutettavan samoja kursseja kuin kuluneena lukuvuonna. Lisäksi suunnitelmissa on toteuttaa seuraavia lukiolaisille tarjottavia kursseja: ruuanlaiton alkeiskurssi, alkoholipassikurssi, asiakaspalvelutyöhön valmentava kurssi sekä italian alkeiskurssi.

Osana hanketta on 2. asteen opiskelijoille yhteisesti järjestettävä väyläopintojakso.

Väyläopintojakson järjestäjänä ovat Mikkelin Ammattikorkeakoulu ja Diakoniammattikorkeakoulu. Väyläopintojakso koostuu kolmesta osasta:

1. Tutustumisia ammattikorkeakouluihin
2. Ammattikorkeakouluopintoihin perehdyttäviä lähiopintoja
3. Verkko-opintoja

Väyläopintojakson laajuus on yksi lukion kurssi ja 2 ammattikorkeakoulun opintopistettä. Jos kurssille osallistuva jatkossa hakeutuu opiskelemaan Mikkelin Ammattikorkeakouluun, saa hän opintojakson hyväksiluettua. Pieksämäen lukiossa kyseinen opintojakso hyväksytään opinto-ohjauksen syventäväksi kurssiksi.

Väyläopintojakson tavoitteena on antaa eteläsavolaiselle nuorelle mahdollisuus itse selvittää onko lähiammattikorkeakoulu hänen mahdollinen tulevaisuuden opiskelupaikka. Kurssille osallistuja saa tietoa ammattikorkeakoulusta lähiopintoina. Lisäksi hän pääsee tutustumaan erilaisiin oppimisympäristöihin ja opiskelumahdollisuuksiin. Edelleen opintojakso antaa mahdollisuuden luoda kontakteja ammattikorkeakouluopiskelijoihin jo ennen varsinaista opiskelua.

Olin suunnittelemassa väyläopintojakson käytännön toimintoja suunnitteluryhmän jäsenenä. Ryhmä koostui Pieksämäen alueen toisen asteen opinto-ohjaajista ja Mikkelin ammattikorkeakoulun sekä Diakoniammattikorkeakoulun edustajista. Väyläopintojakso oli ainakin suunnitteluvaiheessa ainutlaatuinen konsepti, jota ei ollut käytössä missään muualla. Väyläopintojakso oli koemielessä toteutettu Savonlinnan seudulla Mikkelin ammattikorkeakoulun kanssa yhteistyössä ja meidän suunnittelu perustui osaltaan tästä saatuun palautteeseen.

8.4 Toteutus

Väyläopintojaksoon osallistui Pieksämäen lukiosta yhdeksän kolmannen vuoden opiskelijaa. Kurssille ilmoittautui alunperin jopa 15 opiskelijaa, mutta he luopuivat valinnastaan, koska katsoivat, että koulun ulkopuolella toteutettu kurssi olisi heille liian työläs. Opintojaksolle osallistuneiden opiskelijoiden mielestä opintojakson toteutus sujui hyvin ja he olivat tyytyväisiä valintaansa. Väyläopintojakso toi heidän normaaliin lukio-opiskeluun sopivaa vaihtelua ja kurssin työmäärä oli kohtuullinen. Opintojakso avarti heidän käsitystä ammattikorkeakouluopiskelusta. Väyläopintojakso tulee jäämään pysyväksi osaksi Mikkelin ammattikorkeakoulun ja Etelä-Savon alueen toisen asteen oppilaitosten yhteistyötä. (Puhelinkeskustelu Pieksämäen lukion Yksilölliset opintiet koordinaattorin kanssa)

9 YHTEENVETO

Opinto-ohjauksen näkökulmasta lukiolaisen opiskelu lukion aikana ammatillisessa oppilaitoksessa antaa erinomaisen mahdollisuuden opiskelijalle tutustua ammattiopintoihin. Lukion opetussuunnitelman perusteiden mukainen ammatillisen suuntautumisen etsiminen on parhaimmillaan tällaisessa yhteistyössä, jossa opiskelija pääsee konkreettisesti näkemään ammatillisia opintoja niin teoriassa kuin käytännössäkin. Tässä Yksilölliset opintiet projekti on ainakin tähän asti onnistunut erittäin hyvin. Monet lukio-opiskelijat ovat kokeneet lukion käymisen liian teoreettisena. Projektiin osallistuneet opiskelijat ovat olleet tyytyväisiä päästessään ensinnäkin suorittamaan kurssia toisen oppilaitoksen tiloissa ja toiseksi saaneet tehdä käytännön asioita johon ei lukiossa ole mahdollisuutta. Opinto-ohjaajana on ollut ilo olla luomassa opiskelijoille mahdollisuuksia monipuolistaa ja avartaa heidän näkemyksiä koulutuskentällä.

Yksilölliset opintiet projektin Pieksämäen pilotin toiminta on Pieksämäen lukion osalta ainakin tähän asti ollut tavoitteiden mukaista. Tavoitteena ollut yhteistyön lisääminen oppilaitosten välillä Pieksämäen seudulla on onnistunut. Keski-Savon Oppimiskeskuksen ja Pieksämäen lukion yhteistyö on aikaisemmin ollut melko vähäistä. Tähän on vaikuttanut suurelta osin organisaatioiden erilaiset toimintaperiaatteet. Yhteisten tilojen ja laitteiden sekä osaamisen jakaminen on onnistunut tavoitteiden mukaisesti. Tavoitteena on ollut lähteä liikkeelle yhteistyömuodoista, jotka onnistuvat luonnollisesti oppilaitosten välillä. Toteutetut yhteistyökurssit ovat mitä mainioin esimerkki siitä, mitä 2. asteen oppilaitosten yhteistyö on parhaimmillaan. Opettajatasolla yhteistyö on ollut heikkoa. Ilmeisesti opettajilla on oman työn ja siihen liittyvien projektien tekemisessä jo nyt riittävästi työtä. Aikaisemmin koulujen välillä ollut hienoinen kilpailuhenkisyys on toivottavasti murenemassa, ja aitoon yhteistyöhön ollaan pääsemässä.

Opiskelijoiden yksilöllisten valintojen monipuolistaminen ja lisääntyminen on onnistunut hyvin. Opiskelijat ovat olleet pääsääntöisesti tyytyväisiä projektin tarjontaan. On erittäin tärkeää, että ammattiopiskelijat saavat asiantuntevaa opetusta lukioaineissa. Siihen projektimme on antanut hyvän mahdollisuuden. Lukio-opiskelijoiden opiskelu on monipuolistunut. Jatkopintojen suuntaamisessa hanke on tarjonnut lukiolaiselle tilaisuuden tutustua ammattialaan, joka voisi olla tuleva opintosuunta. Opiskelijatasolla projektin tavoite on tähän asti toteutunut. Lukiolaisten kiinnostus ammatillisia opintoja kohtaan näyttää melko mukavalta tämän projektin puitteissa. Lukiolainenkin on nuori joka kuluttaa ja haluaa hankkia omalla työllään hyödykkeitä, eikä olla aina vanhempien varassa. Hygieniapassikurssin käytyään opiskelijan konkreettiset työnsaantimahdollisuudet, esimerkiksi kesätöitä hakiessa, paranivat ainakin ruoka-alalla.

Projektin tavoitteena on saada seudulle yhteinen opintotarjonta. Tämä tarkoittaisi sitä, että oppilaitosten toimintakulttuurin tulisi olla yhteneväinen. Siihen on vielä pitkä matka ja sen toteuttaminen tarkoittaisi suuria koulutuspoliittisia valtakunnallisesti linjauksia. Yhteisen työelämän ja jatko-opintojen seurantamallin kehittäminen on oppilaitosyhteistyön seuraavan toimintakauden tavoite. Tuohon tavoitteeseen pääseminen edellyttää projektin toimijoiden kesken erittäin tiivistä työskentelyä.

Omakohtainen hyötyni tämän projektin työntekijänä on ollut monisäikeinen. Ensinnäkin olen saanut toimia aitiopaikalla oppilaitosyhteistyön kentällä. Huomasin, että se mikä toimii opiskelijatasolla erinomaisesti, ei vielä tarkoita sitä, että yhteistyötä tehtäisiin laajemmin opettaja- ja oppilaitosjohdon tasolla. Ihmisten pinttyneet, osin jopa vanhanaikaisen mustavalkoiset ajatukset koulutuksesta erottelevana ja nuoria jakavana, saivat välillä mieleni kiehumaan. Näkemykseni nuorista on hyvin laaja, enkä erottele heitä koulutusmuodon mukaan. Nuorten omat mielipiteet ja kiinnostuksen alueet johtavat koulutusvalinnoissa monesti samoin tuloksiin mutta, joihin on edetty

eri reittejä. Ammattikorkeakoulun insinööriopiskelijaksi on voitu päätyä joko ammatillista reittiä tai lukioväylää pitkin, silti opiskelijana ollaan yhtä eikä erottelua tapahdu. Joskus opettajat näkevät oman koulutusmuotonsa ainoaksi oikeaksi, puhumattakaan omasta oppiaineesta. Monelle opettajalle tekisi hyvää työskennellä välillä toisessa oppilaitosmuodossa, näin ehkä näkökulmat avartuisivat. Yksilölliset opintiet projektiin osallistuneet ammatillisen oppilaitoksen opiskelijat olivat tasoltaan vähintään keskiarvolukiolaisen tasoa opintomenestyksessä. Heillä oli motivaatio korkealla ja tavoitteet selkeinä.

Tiivistä verkostoyhteistyötä tekevä opinto-ohjaaja saa yhteistyöstä omaan työhönsä enemmän kuin mitä yhteistyölle uhraa. Uusien ideoiden ja ihmissuhdeverkoston myötä oma työ rikastuu, ja moni asia saa uuden valon. Omassa työssä jaksaminen paranee kun yhteistyöverkoston aikaansaamat tulokset ovat muidenkin nähtävissä ja ilo tehdystä työstä jakaantuu monille. Verkostoyhteistyön ei pidä sitoa opinto-ohjaajan aikaa muulta työltä, eikä ohjaajan tehtävänä olekaan keskittyä pelkästään oppilaitosyhteistyöhön, mutta kun itse paneutuu yhteistyöhön ja nauttii työstänsä, niin palkintona on hyvän mielen lisäksi uutta osaamista joka näkyy myös ohjaajan ammatti-identiteetin paranemisena

LÄHTEET

Ammatillisen ohjauksen vuosikirja 2005, Työministeriö: Edita Prima Oy 2005.

Heikkinen R., Koski E., Öhman E. Futurix plus ammattiopas 2005-2006. Kustannusosakeyhtiö Otava 2005.

Etelä-Savon toisen asteen koulutuksen ja ammattikorkeakoulujen kehittämishanke - Yksilölliset opintiet. 2003. Hankekuvaus.

http://esrlomake.mol.fi/esrtiepa/kuvaus_S83748.html Luettu 8.7.2005.

Lairio, M., Puukari, S. (toim.) 2001. Muutoksista mahdollisuuksiin. Ohjauksen uutta identiteettiä etsimässä. Jyväskylä: Koulutuksen tutkimuslaitos.

Lairio, M, Puukari, S, (toim.) 1999. Opinto-ohjaajan toimenkuva muuttuvassa yhteiskunnassa Jyväskylän yliopisto: Koulutuksen tutkimuslaitos

Lukiolaki, 1998/629

Lukion opetussuunnitelman perusteet 2003, Opetushallitus: Vantaan kirjapaino Oy.

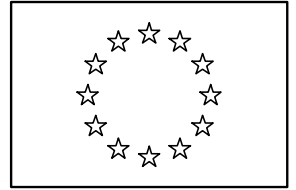
Onnismaa, Pasanen, Spangar (toim.) 2002. Ohjaus ammattina ja tieteenalana 1. Juva: Ps-kustannus.

Puhelinkeskustelu Pieksämäen lukion Yksilölliset opintiet koordinaattorin kanssa 2.12.2005 klo 8.20-8.50

Perusopetuksen ja toisen asteen koulutuksen nivelvaiheen kehittämistyöryhmän muistio 2005, Opetusministeriö: Yliopistopaino

LIITTEET

Liite 1

Pieksämäen lukio
Yksilölliset opintiet
Opiskelijapalaute
Laitteistotekniikka

Nimi: _____

Miksi halusit suorittaa laitteistotekniikan kurssin Kesolla?

Miten aiot hyödyntää kurssilla saamiasi tietoja lukio-opinnoissa tai jatko-opinnoissa?

Mikä oli parasta kurssilla?

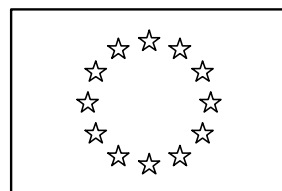
Mikä oli huonointa kurssilla?

Miten käytännön järjestelyt mielestäsi sujuivat lukion ja Keson välillä? Kyytiasiat yms.

Pitäisikö vastaavia yhteistyökursseja olla tarjolla enemmän ja jos pitäisi, niin millaisia kursseja?
Ehdota kursseja!

Liite 2

Pieksämäen lukio

Yksilölliset opintiet

Opiskelijapalautte

Hygieniapassi

Nimi: _____

Miksi halusit suorittaa hygieniapassikurssin Kesolla?

Miten aiot hyödyntää kurssilla saamiasi tietoja lukio-opinnoissa?

Miten aiot hyödyntää kurssilla saamiasi tietoja elämässäsi?

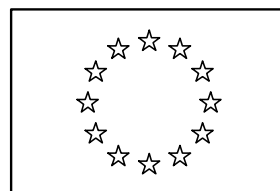
Mikä oli parasta kurssilla?

Mikä oli huonointa kurssilla?

Miten käytännön järjestelyt mielestäsi sujuivat lukion ja Keson välillä?

Pitäisikö vastaavia yhteistyökursseja olla tarjolla enemmän ja jos pitäisi, niin millaisia kursseja?
Ehdota kursseja!

Liite 3

Pieksämäen lukio

Yksilölliset opintiet

Opiskelijaprofiili

Pitkä matematiikka

Nimi: _____

Miksi haluat suorittaa matematiikan opintoja lukiossa?

Miten aiot hyödyntää matematiikan opintoja jatko-opinnoissasi?

Minkälaisia jatko-opintosuunnitelmia sinulla on?

Mitä kysymyksiä tuleva opintojakso herättää sinussa?

Onko sinulla toiveita kurssin suhteen? Jos on niin minkälaisia?

Miten arvelet pärjääväsi kurssilla eli mikä on arvosanatavoitteesi?

Ovatko lähtötietosi mielestäsi riittävät lukion pitkän matematiikan kurssin/kurssien suorittamiselle? Oletko hankkinut jo kurssikirjan?

Liite 4
Yksilölliset opintiet
Kysely

Rengasta oikea vaihtoehto ja/tai vastaa sanallisesti.

Olisitko valmis opettamaan kurssin tai osan siitä yhteistyöoppilaitoksessa?

Kyllä
En, koska...

Olisitko valmis ottamaan yhteistyöoppilaitoksen opiskelijoita opettamallesi kurssille?

Kyllä
En, koska...

Missä opiskeltavissa oppiaineissa yhteistyö mielestäsi toimisi parhaiten? Miksi?

Onko oma oppiaineesi edellisten joukossa? Jos on niin minkälaista yhteistyötä ehdottaisit tehtäväksi omassa aineessasi?

Mitkä oppilaitoksemme tilat sopisivat parhaiten yhteisyyöhön?

Osallistuisitko yhteiseen koulutukseen yhteistyöoppilaitosten edustajien kanssa liittyen tähän projektiin?

Kyllä
En, koska

Oletko halukas osallistumaan yksilölliset opintiet projektiin?

Kyllä
En, koska

Kiitoksia vastauksestasi! Jos haluat kommentoida alkavaa yhteistyöprojektia lisää ole hyvä ja tee se paperin kääntöpuolelle.